

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ**

Υπεύθυνη Ομάδας Αρχαίων Ελληνικών: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ
Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΜΙΑΤΟΣ ΣΥΡΜΟΣ

A1.

α) Λάθος («Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα»)

β) Σωστό («Προμηθεά δὲ δι' Ἐπιμηθεά ὕστερον, ἤπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν»)

γ) Λάθος («ἤδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν»)

δ) Λάθος («τῷ δὲ Προμηθεὶ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν – πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν – εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἴκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται»)

ε) Σωστό («κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπων»)

B1. Ο Επιμηθέας είναι αυτός που, όπως δηλώνει και το όνομά του (σύνθετο από τις λέξεις ἐπί + μῆδος), σκέφτεται μετά την εκτέλεση μιας ενέργειας και βρίσκεται αντιμέτωπος με τις συνέπειές της. Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να τον χαρακτηρίσουμε αστόχαστο, απερίσκεπτο, επιπόλαιο, παρορμητικό. Στον μύθο του Πρωταγόρα παρουσιάζεται λόγω απρονοησίας («Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν») να εξαντλεί όλα τα εφόδια στα ζώα και να αφήνει τον άνθρωπο εντελώς αβοήθητο και ανυπεράσπιστο. Με το σχήμα λιτότητας («οὐ πάνυ τι σοφὸς») αποκαλύπτεται η απερίσκεπτη δράση του, αφού σπατάλησε όλες τις ιδιότητές χωρίς να φροντίσει για την προστασία όλων των ἐμβίων ὄντων. Το ανθρώπινο γένος είχε μείνει «ἀκόσμητο», δηλαδή χωρίς επαρκή βιολογικό εξοπλισμό, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει με αφανισμό («λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ... ἠπόρει ὄ,τι χρῆσαιτο»). Ο άνθρωπος στην επιμηθεϊκή φάση του μύθου παρουσιάζεται τελευταίος στη σειρά δημιουργίας των

έμβιων όντων και με τα λιγότερα φυσικά εφόδια. Με τη φράση «ήπόρει ό,τι χρήσαιτο» δηλώνεται η τραγική θέση του αστόχαστου Τιτάνα, που λόγω της απρονοησίας του βρίσκεται μπροστά σ' ένα δραματικό αδιέξοδο.

B2.

1. Λάθος.
2. Σωστό.
3. Λάθος.
4. Σωστό.
5. Λάθος.

B3.

- α. έρχεται/ έξιέναι / εισέρχεται /μετῆλθεν /είσελθειν
- β. έλλογα
- γ. άνυπόδητον
- δ. δέηση, ενδεής, ένδεια
- ε. έν + πῦρ

B4. Ο Πρωταγόρας και ο Λεβί – Στρως διαφωνούν σχετικά με την αποτίμηση της προσφοράς του Προμηθέα στο ανθρώπινο γένος. Κατά τον Πρωταγόρα, η προσφορά του Προμηθέα ήταν θετική, αφού προσέφερε στον άνθρωπο «τήν έντεχνον σοφίαν σύν πυρί». Με τις δύο αυτές νοηματικά ισοδύναμες εκφράσεις ο Πρωταγόρας αποτυπώνει κάτι άμεσα ρεαλιστικό: οι πρωταρχικές γνώσεις του ανθρώπινου είδους, η σοφία και η τέχνη με την οποία εξασφαλίζεται η επιβίωσή του, προϋποθέτουν τη χρήση φωτιάς. Γι' αυτό και ο σοφιστής αναφέρεται στη θεά της σοφίας Αθηνά και τον θεό της φωτιάς Ήφαιστο, παρουσιάζοντάς τους να εργάζονται σε οίκημα κοινό. Ειδικότερα σχετικά με το δώρο της φωτιάς, η «έμπυρος τέχνη», η φωτιά είναι η πρώτη μεγάλη πηγή ενέργειας που έμαθε να μεταχειρίζεται ο άνθρωπος κι εύλογα τοποθετείται στη βάση όλων των έως τότε τεχνολογικών κατακτήσεων. Ως πηγή ενέργειας υπήρξε αναγκαία συνθήκη, για να οδηγηθεί ο άνθρωπος στα υψηλά τεχνικά επιτεύγματα και να αντισταθμίσει τη φυσική αδυναμία του. Η «έμπυρος τέχνη» εκφράζει την κατασκευαστική εκδήλωση της ανθρώπινης δραστηριότητας, είναι η πρακτική εφαρμογή των τεχνικών γνώσεων κυρίως με τη χρήση της φωτιάς, καθώς πολλά υλικά, όπως τα μέταλλα, μπορούν να γίνουν αντικείμενο κατεργασίας με τη χρήση της φωτιάς. Ο Πρωταγόρας αναφέρεται σε αυτό που σήμερα ονομάζουμε τεχνολογία προσαρμοσμένη στα μέσα και τις δυνατότητες της εποχής. Με την κλοπή της φωτιάς, που

συμβολίζει επιπλέον τη δημιουργικότητα, τη ζωτικότητα και τη φαντασία, αψηφώντας τις άλογες αποφάσεις του Δία, ο Προμηθέας εκφράζει την πίστη ότι ο άνθρωπος μπορεί να κυριαρχήσει πάνω στη φύση, να την αλλάξει και να καλυτερέψει τη ζωή του. Ο Λεβί – Στρωσ, αντίθετα, δεν υιοθετεί αυτή τη στάση. Αξιολογεί αρνητικά τα προμηθεϊκά δώρα. Εξαιτίας αυτών ο άνθρωπος έγινε αλαζόνας και οδηγήθηκε σε ρήξη με τη φύση και την αντιμετώπισε ως εχθρό («Ο άνθρωπος αναπτύσσει μια αφύσικη δύναμη απέναντι στο περιβάλλον και τις ζωικές καταβολές του, κάτι που οδηγεί στη ρήξη του ανθρώπου με τη φυσική ζωή»). Η κλοπή της φωτιάς λειτούργησε ως βασική γενεσιουργός αιτία των προβλημάτων του ανθρώπου, αποτέλεσε ένα βήμα καταστροφής και παρά το γεγονός ότι αποτελεί κριτήριο προόδου την ίδια στιγμή οδηγεί τον άνθρωπο σε ρήξη με τη φυσική ζωή και προκαλεί ανεπανόρθωτη ζημιά στον πλανήτη («Γι' αυτόν, η οικειοποίηση της φωτιάς για τις ανθρώπινες ανάγκες και τις επιθυμίες κωδικοποιεί το καταστροφικό βήμα, δια μέσου του οποίου ο άνθρωπος ελέγχει τους κύριους παράγοντες της βιολογικής του διάστασης αλλά και της φύσης γενικά»). Ο Λεβί – Στρωσ μοιράζεται την ίδια απαισιοδοξία για την πορεία του ανθρώπου με τον Ησίοδο («Ο Λεβί – Στρωσ είναι απαισιόδοξος, όπως και ο Ησίοδος»). Συμπερασματικά, Πρωταγόρας και Λεβί – Στρωσ αντιμετωπίζουν με ριζικά διαφορετικό τρόπο το δώρο της φωτιάς.

Γ1. Ο Αγησίλαος, λοιπόν, ασχολούνταν με αυτά. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, όταν πληροφορήθηκαν και ότι είχαν έρθει τα χρήματα στην Ελλάδα και ότι οι μεγαλύτερες πόλεις είχαν συνασπισθεί εναντίον τους για πόλεμο, θεώρησαν ότι η πόλη τους βρίσκεται σε κίνδυνο και έκριναν ότι ήταν ανάγκη να εκστρατεύσουν. Αυτοί λοιπόν ετοιμάζονταν γι' αυτά και ταυτόχρονα στέλνουν στον Αγησίλαο τον Επικυδίδα. Κι αυτός, μόλις έφτασε, ανακοίνωσε και για τα άλλα πώς είχαν και ότι η πόλη τον διατάζει να βοηθήσει όσο το δυνατόν γρηγορότερα την πατρίδα.

Γ2. Ο Αγησίλαος είχε σταλεί στην Περσία, για να ελευθερώσει τις εκεί ελληνικές πόλεις και, αν τα καταφέρει, να καταλύσει το περσικό κράτος, για να εκδικηθεί για όσα δεινά είχαν προκαλέσει οι Πέρσες στους Έλληνες. Μόλις, όμως, άκουσε όσα του διηγήθηκε ο Επικυδίδας, στεναχωρήθηκε βέβαια («χαλεπῶς μὲν ἦνεγκεν»), αναλογιζόμενος ποιες τιμές και ποιες ελπίδες έχανε («ἐνθυμούμενος καὶ οἴων τιμῶν καὶ οἴων ἐλπίδων ἀπεστερεῖτο»). Συγκάλεσε, όμως, αμέσως τους συμμάχους και τους ανακοίνωσε τα όσα του παράγγειλε η πόλη («συγκαλέσας τοὺς συμμάχους ἐδήλωσε τὰ ὑπὸ τῆς πόλεως παραγγελλόμενα») και τους είπε ότι ήταν

αναγκαίο να βοηθήσει την πατρίδα («ἀναγκαῖον εἶη βοηθεῖν τῇ πατρίδι»). Εάν, μάλιστα, τα πράγματα εξελιχθούν καλά, υποσχέθηκε στους συμμάχους ότι δε θα τους ξεχάσει αλλά πάλι θα γυρίσει για να τους βοηθήσει («οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι ὑμῶν, ἀλλὰ πάλιν παρέσομαι πράξων ὧν ὑμεῖς δεῖσθε»).

Γ3.

ταύταις, πόλι, πολέμους, ὦ ἄνερ, ἐλπίσι(ν)

αἰσθοῦ, ἡγοῦ, ἐνηνόχασι(ν), βοηθοῖεν, ἐπέπρακτο

Γ4α.

ἐλπίδων: αντικείμενο του ρήματος ἀπεστερεῖτο.

βοηθεῖν: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση ἀναγκαῖον εἶη, ετεροπροσωπία.

ἐκεῖνα: υποκείμενο του ρήματος γένηται, αττική σύνταξη.

σύμμαχοι: ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο ἄνδρες.

Γ4β.

«ἐπεὶ ἤκουσε»: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου στο ρήμα ἤνεγκεν της κύριας πρότασης. Εκφέρεται με απλή οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό.

«ὅτι ἀναγκαῖον εἶη βοηθεῖν τῇ πατρίδι»: δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση. Εκφέρεται με ευκτική του πλαγίου λόγου, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (εἶπεν) και δηλώνει υποκειμενική γνώμη. Λειτουργεί ως αντικείμενο του ρήματος εἶπεν.

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος